

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/116/2021
Identifikačné číslo spisu:	2611205702
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2611205702.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a členov senátu JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Andrey Dudášovej v spore žalobcov 1/ K. D., narodeného XX. N. XXXX, L., D. XXX/XX, 2/ Ing. C. D., narodeného XX. O. XXXX, T. - T., C. XXX, 3/ L. G., narodenej XX. C. XXXX, F., F. 7, proti žalovaným 1/ Slovenskej republike, konajúcej prostredníctvom Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, Odštepny závod Šaštín, Šaštín - Stráže, Pri rybníku 1301, IČO: 36038351, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Laliková s.r.o., Bratislava, Jelačičova 8, IČO: 47254564 a zároveň konajúca prostredníctvom Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17335345, 2/ Roľnícke cukrovarské podniky, a.s., Česká republika, Břeclav, IČO: 00155373, zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17335345, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 4C/72/2011, o dovolaniach žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2020 sp. zn. 25Co/250/2018, 25Co/251/2018, 25Co/252/2018 v spojení s opravným uznesením z 03. júna 2020 sp. zn. 25Co/250/2018, takto

rozhodol:

Dovolania z a m i e t a.

Žalobca 1/ má voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalobcom 2/ a 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 24. apríla 2017, č.k. 4C/72/2011-477, v spojení s opravným uznesením z 18. mája 2017, č. k. 4C/72/2011-518, v spojení s opravným uznesením zo 16. júla 2018, č. k. 4C/72/2011-685 a v spojení s opravným uznesením z 30. augusta 2018, č. k. 4C/72/2011-786, určil, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľností bližšie špecifikovaných vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, nachádzajúcich sa v k.ú. území E. (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%

(výrok II.).

1.1. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Mal za to, že v danom prípade je daný naliehavý právny záujem na takejto určovacej žalobe, pretože právne postavenie pôvodnej žalobkyne E. D. je bez tohto určenia neisté a vydanie rozhodnutia je nevyhnutnou podmienkou možnosti pokračovania v konaní o uplatnenom reštitučnom nároku žalobkyne a vydania konečného rozhodnutia v reštitučnom konaní. Preto posudzoval, či žalobkyňa nadobudla vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam titulom vydržania, pričom držiteľom predmetných nehnuteľností mali byť pôvodne jej rodičia. Držba započala ešte v roku 1929, teda ešte za platnosti uhorského obyčajového práva, pričom v priebehu plynutia vydržacej doby prišlo k zmene právnej úpravy vydržania v dôsledku prijatia zákona č. 141/1950 Zb., účinného od 01. januára 1951.

1.2. V podstatnom uviedol, že otec ako právny predchodca žalobkyne vstúpil do držby nehnuteľností najneskôr 14. 12. 1929 na základe kúpnej zmluvy s Kuffnerovým cukrovarom a.s. Břeclav, pričom nehnuteľnosti kúpil od vlastníka preukázateľne zapísaného v pozemkovej knihe. V priebehu plynutia vydržacej doby v roku 1942 boli nehnuteľnosti prevedené na v tom čase neplnoletú žalobkyňu, ktorú naďalej pri nakladaní s nehnuteľnosťami z dôvodu jej nízkeho veku zastupoval jej otec. Držba trvala až do roku 1962, kedy ako je uvedené v pozemkovej knihe, boli nehnuteľnosti odovzdané do operatívnej správy Štátnych lesov v Pezinku, Lesný závod Šaštín Stráže. Vzhľadom na to, že žalobkyňa predložila listinné dôkazy, z ktorých je zrejмый prechod nehnuteľností do operatívnej správy štátu až v uvedenom roku 1962, pričom do tejto doby boli nehnuteľnosti v držbe žalobkyne súd prvej inštancie zdôraznil vo vzťahu k námietke Slovenského pozemkového fondu ohľadom nepreukázania nepretržitej vydržacej doby, že bolo na ňom, aby preukázal, že s nehnuteľnosťami počas plynutia vydržacej doby nakladal iný subjekt, resp. že žalobkyňa nemala nehnuteľnosti v držbe počas celej vydržacej doby.

1.3. Prvoinštančný súd ďalej konštatoval, že namietanou neplatnosťou kúpnej zmluvy ohľadom predmetných nehnuteľností z roku 1946 sa nezaoberal, nakoľko právnym titulom prevodu vlastníckeho práva bola ústna kúpna zmluva z roku 1929. K spochybňovaniu formy kúpnej zmluvy z roku 1929 a k tvrdeniu, že držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti, keďže dobrá viera sa musí vzťahovať aj na existenciu platnej zmluvy tiež uviedol, že v danom prípade vstúpil právny predchodca žalobkyne do držby v roku 1929, teda za platnosti uhorského obyčajového práva, kedy sa dobromyseľnosť ohľadom platnosti zmluvy pre vydržanie nevyžadovala. Obmyselnosť, teda nedobromyseľnosť pri vstupe do držby bola daná inými skutočnosťami a týkala sa predovšetkým nadobudnutia nehnuteľnosti bezprávne, teda protiprávne, napr. od neplnoletého bez schválenia poručenského súdu, okupáciou bez právneho titulu, alebo vediať o tom, že patrí inému, pričom v danom prípade právny titul existuje a je ním kúpa. Takže nedostatok formy kúpnej zmluvy dobrú vieru právneho predchodcu žalobkyne nevylučoval. Dobrá viera v danom prípade spočívala v presvedčení právneho predchodcu žalobkyne, že nekoná bezprávne, keď si vec, teda predmetné nehnuteľnosti prisvojuje, pričom jeho presvedčenie o tom, že nekoná bezprávne bolo odôvodnené tým, že na kúpe pozemkov sa dohodol s vlastníkom nehnuteľností a za tieto riadne zaplatil dohodnutú sumu. V tejto súvislosti upriamil pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolač súd“) sp. zn. 4Cdo/361/2012, v ktorom bolo konštatované, že „Judikatúra súdov je konštantná v tom, že pokiaľ sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti po 01. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 prvá veta OZ nemôže byť držiteľom oprávneným.“ Z uvedeného za použitia logického výkladu „a contrario“ podľa súdu prvej inštancie vyplýva, že platná judikatúra nevylučuje oprávnenosť držby z dôvodu nedostatku písomnej formy kúpnej zmluvy v danom prípade. Uzavretie ústnej kúpnej zmluvy ohľadom nehnuteľností za platnosti uhorského obyčajového práva nie je podľa súdu prekážkou dobromyseľnosti držby a následne vydržania vlastníckeho práva, ak sú splnené ostatné zákonom stanovené podmienky.

1.4. V súvislosti s námietkami žalovaných ohľadom platnosti kúpnej zmluvy z roku 1929 uviedol, že nie je povinnosťou žalobkyne v tomto konaní preukazovať právny titul platnou kúpnu zmluvou, nakoľko nežiada určiť vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam na základe kúpnej zmluvy, ale z titulu vydržania, t. j. v konaní treba preukázať len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia vlastníctva. Takéto dôkazy žalobkyňa súdu predložila. Skutočnosť, že rodičia žalobkyne spísali v roku 1946 kúpnu zmluvu s právnym nástupcom Kuffnerovho cukrovaru v snahe dať kúpu formálne do poriadku (o čom svedčí aj fakt, že kúpna zmluva mala byť platne uzavretá späťne k 01. januáru 1930), nemá na plynutie

vydržacej doby vplyv. Podľa v tom čase platného uhorského obyčajového práva sa dobromyseľnosť vyžadovala pri vstupe do držby a prerušenie vydržania prichádzalo do úvahy vtedy, keď pozemnoknižný vlastník podal žalobu voči držiteľovi, prípadne ak medzičasom prišlo k prepísaniu vlastníckeho práva v pozemkovej knihe na iný subjekt titulom odplatného prevodu, ak tento o tom, že je vydržanie „v behu“ nevedel, k čomu však v prejednávacom prípade nedošlo. Navyše v tom čase už boli nehnuteľnosti prevedené na žalobkyňu. Na základe uvedeného uplynula zákonom č. 141/1950 Zb. stanovená 10-ročná vydržacia doba k 31. decembru 1960 a žalobkyňa sa k tomuto dátumu stala vlastníčkou predmetných nehnuteľností titulom vydržania, a preto jej žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/, ako aj subjektov konajúcich za žalovanú 1/ rozsudkom z 31. marca 2020, č.k. 25Co/250/2028-957, odmietol odvolanie žalovanej 1/ a subjektu Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik proti opravnému uzneseniu z 30. augusta 2018, č.k. 4C/72/2011-786 (výrok I.), opravné uznesenie zo 16. júla 2018 vo vzťahu k obom subjektom konajúcim za žalovanú 1/ a vo vzťahu k žalovanej 1/ potvrdil (výrok II.) a odvolanie oboch subjektov konajúcich za žalovanú 1/ voči rozsudku z 24. apríla 2017, č.k. 4C/72/2011-477 odmietol (výrok III.). Zároveň napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravnými uzneseniami potvrdil (výrok IV.) a žalobcom 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok V).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal, že rovnako ako súd prvej inštancie mal za preukázané, že otec žalobkyne vstúpil do držby nehnuteľností najneskôr ku dňu 14. decembra 1929 na základe kúpnej zmluvy s Kuffnerovým cukrovarom, pričom nehnuteľnosti kúpil od vlastníka preukázateľne zapísaného v pozemkovej knihe. V priebehu plynutia vydržacej doby v roku 1942 boli nehnuteľnosti prevedené na v tom čase nepľnoletú žalobkyňu, ktorú naďalej pri nakladaní s nehnuteľnosťami z dôvodu jej nízkeho veku zastupoval jej otec, pričom nerušená držba trvala minimálne až do roku 1962, kedy boli nehnuteľnosti odovzdané do operatívnej správy Štátnych lesov v Pezinku, Lesný závod Šaštín Stráže. Právnym titulom prevodu vlastníckeho práva bola teda v danom prípade ústna kúpna zmluva z roku 1929, kedy platilo uhorské obyčajové právo a kedy sa dobromyseľnosť ohľadom platnosti zmluvy pre vydržanie nevyžadovala. Obmyselnosť pri vstupe do držby bola daná inými skutočnosťami a týkala sa predovšetkým nadobudnutia nehnuteľnosti protiprávne, napr. od nepľnoletého bez schválenia poručenského súdu, okupáciou bez právneho titulu, alebo vediať o tom, že patrí inému, pričom v danom prípade právny titul existuje a je ním kúpa, preto nedostatok formy kúpnej zmluvy, či jej prípadné neschválenie štátnym pozemkovým úradom alebo Ministerstvom pôdohospodárstva, dobrú vieru právneho predchodcu žalobkyne nevylučoval, pretože splnenie podmienok vydržania treba posudzovať podľa právnej úpravy platnej v tom čase, čiže uhorského obyčajového práva, nie je preto možné aplikovať judikáty, na ktoré sa žalovaní v odvolaní odvolávajú, týkajúce sa nedostatku písomnej formy, či zápisu do pozemkovej knihy za účinnosti Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. Skutočnosť, že v danom prípade nedošlo k perfektnej, platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby nemá vplyv, pretože platnosť nadobúdacieho titulu je rozhodujúca len pri prevode vlastníctva na základe právneho úkonu. V danom prípade však nadobúdacím titulom bolo vydržanie. Pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním môže byť daný neperfektný právny úkon ohľadne predmetu prevodu skôr okolnosťou svedčiacou o dobromyseľnosti držiteľa veci. Dobrá viera v danom prípade spočívala v presvedčení právneho predchodcu žalobkyne, že nekoná bezprávne, keď si vec, teda predmetné nehnuteľnosti prisvojuje, pričom jeho presvedčenie o tom, že nekoná bezprávne bolo odôvodnené tým, že na kúpe pozemkov sa dohodol s vlastníkom nehnuteľností a za tieto riadne zaplatil dohodnutú sumu a v jeho držbe ho po celé roky nikto nevyrušoval, naopak mu predávajúci jeho vlastníctvo opakovane potvrdzoval.

2.2. V tejto súvislosti upriamil pozornosť i na to, že nakoľko mala kúpa nehnuteľností podliehať schváleniu Štátneho pozemkového úradu, bola preto neskôr vyhotovená aj písomná kúpna zmluva, čo potvrdzuje i list Kuffnerovho breclavského cukrovaru, a.s. z 09. januára 1930. Podľa rozhodnutia Štátneho pozemkového úradu v Prahe zo 17. februára 1933, však bola schválená dohoda o prepustení predmetnej pôdy zo záboru zo 06. júna 1929 č. j. 164.774/29-IV/3 a tieto nehnuteľnosti tvoriace revír Senica sa ponechali Kuffnerovej cukrovarskej akciovej spoločnosti a mohli byť tejto spoločnosti prepustené zo záboru. Pokiaľ teda v predmetnej veci štátny pozemkový úrad oznámil, že zmluvu nie je potrebné schvaľovať, pretože predmetné pozemky už boli zo záboru prepustené, znamená to, že

schválenie zmluvy Štátnym pozemkovým úradom nielen že nespôsobuje neplatnosť kúpnej zmluvy z r. 1930, ale sa v danom prípade ani nevyžadovalo.

2.3. Odvolací súd tiež konštatoval, že žalobkyňa v konaní všetkými predloženými listinami preukázala okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia vlastníctva vydržaním. Pričom celá 32-ročná vydržacia doba platná za účinnosti uhorského obyčajového práva však neuplynula do 31. decembra 1950. Od 1. januára 1951 platil na území Slovenska z. č. 141/1950 Zb., ktorý zaviedol 10-ročnú vydržaciu dobu, ktorá uplynula k 1.1.1961. Pôvodná žalobkyňa, ktorej rodičia predmetné nehnuteľnosti niekedy okolo roku 1942 darovali, čo potvrdili aj ostatní súrodenci, potom podľa odvolacieho súdu mohla byť tiež so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľná, že jej dané nehnuteľnosti patria a že ich drží a užíva pre seba, nakoľko vychádzala z vedomostí od svojho otca o nadobudnutí tohto pozemku, z toho, že jej pozemky boli rodičmi darované a jej otec ich za jej maloletosti spravoval a tiež z toho, že si k týmto pozemkom zapísaný pozemkovoknižný vlastník vlastnícke právo nikdy neuplatnil, pričom za účinnosti tohto Stredného občianskeho zákonníka už ani neplatil tzv. intabulačný princíp.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal subjekt Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik konajúci za žalovanú 1/ (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“), žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ uplatnil návrh na odloženie právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie.

3.1. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP namietal v súvislosti so závermi súdov nižšej inštancie ohľadom oprávnenosti a dobromyseľnosti držby sporných nehnuteľností v zákonom stanovenej vydržacej dobe. Podľa názoru dovolateľa kúpna zmluva z roku 1929, na základe ktorej právny predchodca žalobkyne vstúpil do držby predmetných nehnuteľností, je neplatným úkonom z dôvodu jej neschválenia Štátnym pozemkovým úradom v Prahe, pričom nepreukázaním daného súhlasu nemožno ich užívanie považovať za oprávnené a dobromyseľné. Zároveň upriamil pozornosť i na argumentáciu odvolacieho súdu prezentovanú v bode 54. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, že kúpna zmluva z 27. februára 1946 uzavretá medzi manželmi W. a Akciovou spoločnosťou pre priemysel cukrovarnícky na nehnuteľnosti v k.ú. Senica jednoznačne potvrdzuje vlastníctvo manželov W. k predmetným pozemkom, ako aj to, že na nich hospodária od 01. januára 1930, nakoľko mal za to, že uvedená zmluva bola spísaná v čase, keď táto akciová spoločnosť bola pod nútenou správou štátu a jej majetok prešiel na štát, pričom sa odvolací súd nevysporiadal s právnym významom poslednej vety v ods. I zmluvy, ktorá je zmätočná, nepotvrdzuje platné nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a nepotvrdzuje ani oprávnenú a dobromyseľnú držbu rodičov žalobkyne z dôvodu oboznámenia sa s právnym stavom, t.j. znárodnením nimi užívaného majetku. Záverom, odkazujúc na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2010 a judikát R 73/2015, poukázal na nesprávnosť záverov odvolacieho súdu, keď uznal plynutie 10 ročnej vydržacej doby počítanej od 01. januára 1951 napriek tomu, že mal dôkazy o tom, že v priebehu plynutia tejto doby už reálne užíval a hospodáril na pozemkoch štát prostredníctvom národných podnikov zriadených zákonom č. 312/1946 Zb. s účinnosťou od 01. januára 1949 do 31. decembra 1951 (neskôr podľa vl. nar.č.124/1951 Zb. s účinnosťou do 31. decembra 1955 a vl. nar. č. 2/1956 Zb. s účinkami do 31. decembra 1967)

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal (aj) druhý subjekt Slovenský pozemkový fond konajúci za žalovanú 1/ a zástupca žalovanej 2/ (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4.1. Porušenie práva žalovanej 2/ na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) namietal vo vzťahu k opravnému uzneseniu č.k. 4C/72/2021-685 zo dňa 16. júla 2018, ktoré napadol za žalovanú 1/ a zároveň aj ako zástupca neznámeho vlastníka, teda žalovanej 2/. Odvolací súd však dospel k záveru, že odvolanie podal Slovenský pozemkový fond len v mene žalovanej 1/, ktorým postupom porušil právo žalovanej 2/ na spravodlivý proces.

4.2. Nesprávne právne posúdenie (§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP) odôvodnil poukazujúc na

rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2010, 3Cdo/223/2016 a judikát R 73/2015, pri riešení otázky týkajúcej sa dobromyseľnosti a neformálnych právnych aktov pri skúmaní podmienok vydržania. Podľa dovolateľa nebola splnená jedna z podmienok pre nadobudnutie vlastníctva vydržaním, a to oprávnenosť držby právneho predchodcu pôvodnej žalobkyne a pôvodnej žalobkyne. Mal za to, že neexistuje právny titul, na základe ktorého mohol právny predchodca žalobkyne nadobudnúť presvedčenie, že k sporným pozemkom nadobudol vlastnícke právo. Ak sa právny predchodca pôvodnej žalobkyne nestal vlastníkom nehnuteľnosti na podklade vydržania, potom sa nemohla ani pôvodná žalobkyňa stať vlastníkom nehnuteľnosti na základe údajnej darovacej zmluvy medzi ňou a jej právnym predchodcom, keďže v konaní ani nebolo preukázané, kedy otec žalobkyne daroval lesy žalobkyňi ako veno, pričom podľa obyčajového práva do roku 1950 sa vyžadovala dobrá viera v momente uchopenia držby, t.j. pri údajnom darovaní bola žalobkyňa maloletá, čo vylučuje, aby sa riadne ujala darovaných nehnuteľností a vstúpila tak do držby, čím je dobromyseľnosť žalobkyne spochybnená.

5. Žalobca 1/ vo vyjadrení k dovolaniam žalovaných navrhol, aby dovolací súd podané dovolania zamietol ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti podaných dovolaní. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie sú dôvodné a dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP nie sú prípustné.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti

dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie žalovanej 2/ podľa § 420 písm. f) CSP

12. V danom prípade žalovaná 2/ vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Inak povedané z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Žalovaná 2/ porušenie práva na spravodlivý proces namietala vo vzťahu k opravnému uzneseniu č.k. 4C/72/2021-685 zo dňa 16. júla 2018, pretože odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie podal Slovenský pozemkový fond len v mene žalovanej 1/ a opomenul, že bolo podané aj v mene žalovanej 2/.

15.1. Pre účely ustanovenia § 420 CSP charakter rozhodnutia, ktorým sa rozhoduje o návrhu na opravu rozhodnutia (opravu chýb v písaní a počítaní a iných zrejmych nesprávnostiach), treba z povahy veci odvodzovať od charakteru rozhodnutia, ktorého oprava je navrhovaná, resp. ktoré sa má opraviť, a tiež od toho, čo má byť predmetom opravy. Samotné rozhodovanie o oprave totiž bez existencie toho, čo sa má prípadne opraviť, neprichádza do úvahy. Preto ak sa navrhuje oprava rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a oprava by sa mohla dotknúť práv a povinností strán, o ktorých bolo autoritatívne rozhodnuté, je aj rozhodnutie o takomto návrhu rozhodnutím vo veci samej alebo rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (porov. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/162/2017 aj 6Cdo/117/2018).

15.2. V danej veci sa oprava týkala rozsudku súdu prvej inštancie, a to jeho záhlavia, preto výrok II. rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené opravné uznesenie č.k. 4C/72/2011-685 zo 16. júla 2018, bolo treba považovať za rozhodnutie vo veci samej. Takéto rozhodnutie tak bolo možné napadnúť dovolaním podľa § 420 CSP.

16. Z obsahu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo (bod 4.1.), že žalovaná 2/ namietala nesprávny procesný postup pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti opravnému

uznesení č.k. 4C/72/2011-685 zo 16. júla 2018 v tom, že nekonal so Slovenským pozemkovým fondom ako zástupkyňou neznámeho vlastníka, teda so žalovanou 2/ ako stranou konania. Namietaná vada sa týka výroku II. napadnutého rozsudku, ktorým odvolací súd opravné uznesenie č.k. 4C/72/2011-685 zo 16. júla 2018 vo vzťahu k obom subjektom konajúcim za žalovanú 1/ a vo vzťahu k žalovanej 1/ potvrdil.

16.1. Opravným uznesením z 16. júla 2018 č.k. 4C/72/2011-685 súd prvej inštancie opravil rozsudok č. k. 4C/72/2011- 477 zo dňa 24. 04. 2017 v jeho záhlaví tak, že označenie žalovaných 1. a 2. správne znie: „proti žalovaným v 1. rade: Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, Odštepny závod Šaštín, Šaštín - Stráže, Pri rybníku 1301, IČO: 36038351, zastúpený Advokátskou kanceláriou Laliková, s. r. o., so sídlom Bratislava, Radlinského 27, IČO: 47254564 a zároveň konajúca prostredníctvom Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17335345 a v 2. rade Roľnícke cukrovarské podniky, a.s., Břeclav, Česká republika, IČO: 00 155 373, zastúpené: Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 17 335 345. Pôvodne pritom v rozsudku boli ako žalovaní označení v 1. rade Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 36038351, zastúpený AK Majling & Ninčák, s. r. o., Bratislava, Palárikova 14, IČO: 35 960 728 a v 2. rade: Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdkova 36, IČO: 1733534.

16.2. Odvolací súd pri posudzovaní subjektívnej procesnej legitimácie dotknutého odvolania, vychádzajúc zo skutočnosti, že Slovenský pozemkový fond odvolanie na č. I. 708 spisu, ktoré podal za seba vo svojom mene, teda ako subjekt pôvodne označený za žalovaného v záhlaví rozsudku č.k. 4C/72/2011-477 zo dňa 24. 04. 2017 a nie ako zákonný zástupca žalovanej 2/, mal za to, že žalovaná 2/ predmetné opravné uznesenie nenapadla, a preto je toto opravné uznesenie vo vzťahu k žalovanej 2/ už právoplatné (bod 34. odôvodnenia). Dovolací súd uvádza, že uvedený záver korešponduje s odvolaním Slovenského pozemkového fondu (č.l. 703 pôvodne č.l. 708). Z obsahu posudzovaného odvolania je nepochybné, že v ňom nie je zmienka o tom, že smeruje proti oprave záhlavia v časti označenia žalovanej 2/, dôvody uplatneného opravného prostriedku sú výlučne koncentrované na postup označenia vo vzťahu k žalovanej 1/. Proti tomu opravnému uzneseniu podal odvolanie aj subjekt Lesy SR, š.p. ako aj žalovaná 1/ - Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Lesy SR š.p., pričom odvolací súd v bode 37. odôvodnenia podrobne popísal dôvody vzniku zrejmej nesprávnosti a nedôslednosti súdu prvej inštancie vyžadujúce opravu podľa § 224 CSP namietaným opravným uznesením. Oprava záhlavia rozsudku vychádzala z podania pôvodnej žalobkyne zo 4. mája 2014, ktorým na výzvu súdu špecifikovala okruh subjektov na strane žalovaných, pričom bolo povinnosťou súdu takto subjekty označovať a pokiaľ tak prvoinštančný súd nepostupoval, dopustil sa zrejmej nesprávnosti prejavenej v záhlaví rozsudku. Odvolací súd podrobne argumentoval v bode 40. svojho odôvodnenia.

16.3. Vzhľadom k tomu, že žalovaná 2/ nepodala odvolanie proti opravnému uzneseniu súdu prvej inštancie č.k. 4C/72/2021-685 zo dňa 16. júla 2018, je potrebné postup odvolacieho súdu spočívajúci v konštatovaní, že vo vzťahu k žalovanej 2/ nadobudlo uznesenie právoplatnosť z dôvodu nepodania opravného prostriedku, vyhodnotiť za taký, ktorým žalovanej 2/ nebolo znemožnené uskutočňovať jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navyše do úvahy pripadajúca obrana žalovanej 2/ v namietanom odvolacom konaní vo vzťahu k opravnému uzneseniu bola zohľadnená, pretože jej zástupca Slovenský pozemkový fond podal riadne odvolanie za žalovanú 1/, odvolací súd sa jej odvolacou argumentáciou vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal a prijaté závery sa týkali aj označenia žalovanej 2/.

17. So zreteľom na uvádzané dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalovanej 2/ nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné.

Dovolanie žalovaných 1/ a 2/ podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP

18. Dovolací súd konštatuje, že dovolatelia podali autonómne mimoriadne opravné prostriedky, v ktorých zhodne namietali právne posúdenie totožných právnych otázok.

19. Dovolatelia prípustnosť svojich dovolaní vyvodzujú i z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu

podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolaťom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, (teda aj pre § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, na ktoré ustanovenie poukázali dovolaťelia) má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolať túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pritom sama polemika dovolaťela s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté pochybovanie správnosti jeho rozhodnutia nezodpovedajú kritériu danému týmto ustanovením (1Cdo/51/2017, 2Cdo/71/2018, 3Cdo/172/2018, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/128/2017, 7Cdo/99/2018, 8Cdo/169/2018). Ak dovolaťel v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z tohto ustanovenia, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú právnu otázku mal dovolaťel na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (3Cdo/141/2018).

22. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolaťela (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolaťela); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priechiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania. V neposlednom rade je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Rovnako tak je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

23. Dovolaťelia prípustnosť podaných dovolaní vyvodzujú súčasne z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP i keď z logického hľadiska sa kumulácia uvedených dovolacích dôvodov vylučuje, lebo nemožno o identickej právnej otázke tvrdiť, že pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a súčasne tvrdiť i to, že táto otázka je dovolacími súdmi rozhodovaná rozdielne.

24. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolaťom označeným existujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pritom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť odvolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolaťel

nevysvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolateľom tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

25. Pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vysvetlil najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach napr. v uznesení sp. zn. 6Cdo/129/2017. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. januára 1993 pod pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 06. marca 2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikaturou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 71/2018). S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie.

26. Pri posudzovaní podaných dovolaní podľa obsahu týchto mimoriadnych opravných prostriedkov (§ 124 ods. 1 CSP) z nich nevyplyva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (odvolacím súdom riešenou odlišne od ustálenej praxe dovolacieho súdu) bola podľa názoru dovolateľov založená prípustnosť nimi podaných dovolaní v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z dovolaní zhodne vyplýva odlišné právne posúdenie otázky týkajúcej sa dobromyseľnosti a neformálnych právnych aktov pri skúmaní podmienok vydržania. Z dovolaní možno jednotne vyvodiť názor žalovanej strany spočívajúci v námietke podľa ktorej napadnutý rozsudok nerešpektuje právny názor ustálenej súdnej praxe vyslovenej v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 73/2015 a v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2010 a 3Cdo/223/2016, bez bližšieho vysvetlenia korelácie s posudzovanou vecou.

27. V uznesení z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015) dovolací súd zrušil odvolacie rozhodnutie z dôvodu, že zmluva o prevode pozemkov nebola registrovaná štátnym notárstvom („pokiaľ v preskúmvanej veci sa poručiteľ a žalobkyňa 1/ ujali v roku 1971 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníkmí, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení“). Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol, že „vydržanie ... hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym... Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemá, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s

obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu *ignorantia iuris non excusat* (neznalosť zákona neospravedlňuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedlniteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad.“.

28. Najvyšší súd v rozsudku z 29. marca 2011 sp. zn. 5Cdo/49/2010 dovolanie zamietol z dôvodu správneho právneho posúdenia odvolacím súdom vychádzajúceho v podstatnom z názoru, že zo strany žalobcov nebola naplnená podmienka dobromyseľnosti. Dovolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol. Odvolací súd vychádzal z ust. § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. - pozn.) a konštatoval, že jedným z predpokladov vydržania je, že držba musí byť oprávnená. V závere konštatoval, že „pokiaľ medzi žalobcami, ako kupujúcimi, a právnou predchodkyňou žalovanej ako predávajúcou, bola uzavretá ústna kúpna zmluva o prevode predmetných nehnuteľností napriek tomu, keďže Občiansky zákonník v ustanovení § 46 ods. 1 a § 40 ods. 1 vyžadoval pre takúto zmluvu povinne písomnú formu pod sankciou neplatnosti, pričom citované ustanovenia sú jasné a nepochybné a nepripúšťajú možnosť iného výkladu, pri zachovaní obvyklej opatrnosti zmluvných strán, ktorú možno vzhľadom na okolnosti daného prípadu od každého požadovať, aby k danému omylu nedošlo. Zmluvné strany sa teda nedopustili neospravedlniteľného právneho omylu, dôsledku čoho k vydržaniu za daných okolností nemohlo dôjsť“.

29. V rozsudku z 26. januára 2017 sp. zn. 3Cdo/223/2016 sa v podstatnom riešila otázka neplatnosti právneho úkonu z dôvodu jeho absolútnej neplatnosti a následne súdy posudzovali zásadu *nemo plus iuris*. Dovolací súd uvádza, že otázka vydržania sa neposudzovala.

30. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaniami žalovanej strany, neodklonil v nastolenej otázke dobromyseľnosti a neformálnych právnych aktov pri skúmaní podmienok vydržania od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prejednávanej veci odvolací súd (aj prvoinštančný súd) dospel k záveru, že otec pôvodnej žalobkyne vstúpil do držby nehnuteľností najneskôr ku dňu 14. 12. 1929 na základe kúpnej zmluvy s Kuffnerovým cukrovarom, v priebehu plynutia vydržacej doby v roku 1942 boli nehnuteľnosti prevedené na v tom čase nepľnoletú žalobkyňu, pričom nerušená držba trvala minimálne do roku 1962, kedy boli nehnuteľnosti odovzdané do operatívnej správy Štátnych lesov v Pezinku, Lesný závod Šaštín-Stráže. Právnym titulom prevodu vlastníctva bola v danom prípade ústna kúpna zmluva z roku 1929, kedy platilo uhorské obyčajové právo, kedy sa dobromyseľnosť ohľadom platnosti zmluvy pre vydržanie nevyžadovala. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti nemá vplyv, pretože platnosť je rozhodujúca len pri prevodoch na základe právneho úkonu, v danom prípade však nadobúdacím titulom bolo vydržanie. Dobrá viera v danom prípade spočívala v presvedčení právneho predchodcu žalobkyne, že nekoná bezprávne, keď si predmetné nehnuteľnosti prisvojuje, pričom jeho presvedčenie bolo odôvodnené tým, že na kúpe sa dohodol s vlastníkom nehnuteľnosti a za tieto zaplatil dohodnutú kúpnu cenu a v jeho držbe ho po celé roky nikto nevyrušoval, naopak predávajúci mu vlastníctvo opakovane potvrdzoval (bod 58. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Pôvodná žalobkyňa, ktorej rodičia predmetné nehnuteľnosti niekedy v roku 1942 darovali, čo potvrdili aj ostatní súrodenci, potom bola so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľná, že jej dané nehnuteľnosti patria a že ich užíva pre seba, nakoľko vychádzala z vedomostí od svojho otca o ich nadobudnutí, z toho, že jej boli rodičmi darované a jej otec ich za jej maloletosti spravoval a tiež z toho, že si k týmto pozemkom zapísaný pozemkovoknižný vlastníik právo nikdy neuplatnil, pričom za účinnosti Stredného občianskeho zákonníka - zákona č. 141/1950 Zb., už ani neplatil tzv. intabulačný princíp. Súd mal za to, že pôvodná žalobkyňa v konaní všetkými predloženými listinami preukázala okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia vydržaním. Skutkový záver o nedostatku dobrej viery

musí byť podložený dostatočne adekvátnymi skutkovými zisteniami, čo v danom prípade nebolo. Zároveň odvolací súd vychádzal z úvahy, že ak boli splnené všetky podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva podľa Občianskeho zákonníka z roku 1950, nie je namieste ich splnenie (písomnú formu zmluvy, zápis do pozemkovej knihy, dobromyseľnosť) posudzovať podľa neskoršie platných právnych predpisov a judikatúry sa k nim vzťahujúcej, ako sa žalovaní domáhali v podanom odvolaní (bod 59. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

30.1. Odvolací súd ďalej konštatoval, že súd prvej inštancie v danom prípade správne zohľadnil celý rad okolností, ktoré vo svojom súhrne svedčia o ospravedliteľnom omyle právnych predchodcov pôvodnej žalobkyne, ako aj jej samotnej. Ich nárok na predmetné pozemky pozemkovoknižným vlastníkom nikdy spochybnený nebol, naopak jeho vyjadrenia vlastníctvo právnych predchodcov žalobkyne opakovane potvrdzovali. Právny predchodcovia žalobkyne a žalobkyňa predmetné nehnuteľnosti užívali, starali sa o ne, hospodárili na nich, odvádzali za ne dane, platili lesných robotníkov na nich pracujúcich, v čom im vlastníik zapísaný v pozemkovej knihe nikdy nebránil a ich užívanie predchodcami žalobkyne i ňou samotnou schvaľoval. Možno zhrnúť, že kumulatívne posúdenie všetkých týchto okolností vedie súd k záveru, že právny predchodcovia pôvodnej žalobkyne i ona sama držali predmetné pozemky v ospravedliteľnom omyle, teda v dobrej viere opierajúcej sa o síce mylnú, avšak vzhľadom na okolnosti tohto prípadu celkom pochopiteľnú predstavu, že sú ich skutočnými vlastníkmi, a to aj bez preukázanej existencie perfektnej kúpnej zmluvy, či zápisu do pozemkovej knihy. Súd prvej inštancie preto dospel k správne skutkovému i právnemu záveru, že pôvodná žalobkyňa nadobudla vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním, a to uplynutím vydržacej doby v zmysle zák. č. 141/1950 Zb. Táto v súlade s pravidlami počítania času síce uplynula nie ku dňu 31. 12. 1960, ale až dňa 01. 01. 1961, avšak táto okolnosť nebola napadnutá odvolacími dôvodmi žalovaných, preto nemohla byť napravená v rámci prieskumu odvolacieho súdu, ktorý je v zmysle § 380 ods. 1 CSP odvolacími dôvodmi viazaný (bod 60. odôvodnenia odvolacieho rozsudku).

31. Dovolací súd pritom zdôrazňuje, že Stredný Občiansky zákonník (zákon č. 141/1950 Zb.) v obmedzenej miere upravoval nadobudnutie vlastníctva vydržaním (§ 115 a nasl.) avšak len vtedy, ak nešlo o nescudziteľné veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve. Vec mohol vydržať len oprávnený držiteľ (§ 145), pričom sa predpokladala oprávnenosť držby. Právna úprava však vyžadovala dobromyseľnosť, nielen pri vstupe do držby, ale počas celej vydržacej doby. Zákon vyžadoval pre vydržanie nehnuteľnosti vydržaciú dobu 10 rokov a pri hnutelnej veci 3 roky (§ 116). Držiteľ si mohol do vydržacej doby započítať aj vydržaciú dobu právneho predchodcu (§ 116 ods. 2). Podľa prechodného ustanovenia zákona (§ 566), vydržacia doby, ktorá začala bežať pred 01. januárom 1951, sa skončí, ak zákon určoval kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej odo dňa 01. januára 1951; ak určoval dlhšiu lehotu, uplynutím tejto dlhšej lehoty, počítanej odo dňa, keď lehota začalo bežať, teda pri nehnuteľnostiach uplynutím 10 rokov, najneskôr 01. januára 1961.

32. Dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/135/1998 z 30. marca 1999 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 112/2000, ktorého právna veta znie: „Ak boli splnené všetky predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním podľa Občianskeho zákonníka z roku 1950, nemožno už splnenie predpokladov pre vydržanie posudzovať podľa neskoršie platných právnych predpisov“.

33. Vydržanie je jedným zo spôsobov pôvodného (originálneho) nadobudnutia vlastníckeho práva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona. Nevyžaduje sa k nemu žiadne rozhodnutie štátneho orgánu; rozhodnutie súdu vydané na základe určovacieho návrhu/žaloby má povahu deklaratórneho rozhodnutia, teda rozhodnutia, ktorým sa deklaruje existujúci právny stav. Keďže právnym následkom vydržania je nadobudnutie vlastníctva priamo zo zákona, treba pri uplatňovaní inštitútu vydržania rozlišovať jednotlivé obdobia platnosti právnych úprav, ktoré účinky vydržania upravovali odlišne.

34. Pokiaľ v danej veci boli splnené kompletne podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním podľa Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. a dovolatelia vychádzali z označených rozhodnutí právne posudzovaných podľa neskoršej právnej úpravy, závery vyplývajúce z označených rozhodnutí

dovolateľmi pre nosné právne závery neboli relevantnými, a teda odvolací súd sa od uvedených rozhodnutí nemohol ani odkloniť.

35. V danej súvislosti, nad rámec prijatých záverov, dovolací súd považuje za náležité upriamiť pozornosť dovolateľov na tú skutočnosť, že v otázke či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu, došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prostredníctvom uznesenia Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024. V predmetnom rozhodnutí veľký senát vo vzťahu k nastolenej právnej otázke vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 zákona č. 40/1964 Z. z. Občianskeho zákonníka uzatvoril, že: „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

36. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že judikát R 73/2005 je preklenutý už ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (viď predchádzajúci bod). Zároveň dovolateľmi označené rozhodnutia (bod 30. a 30.1.) sa zaoberajú neskoršou, na danú vec nerelevantnou právnou úpravou (viď bod 34.), preto dovolania žalovaných podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neopodstatnene smerujú proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto nedôvodné dovolania v tejto časti zamietol podľa § 448 CSP.

37. Z dovolaní vyplýva i vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

38. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

39. V preskúmvanej veci, vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolatelia nevymedzujú právnu otázku, neuvádzajú v tejto súvislosti rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ani pri posudzovaní daného dovolacieho dôvodu podľa obsahu týchto mimoriadnych opravných prostriedkov (§ 124 ods. 1 CSP) však z nich nevyplyva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (dovolacím súdom riešenou a rozhodovanou dovolacím súdom rozdielne) bola podľa ich názoru založená prípustnosť nimi podaných dovolaní v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP. V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

40. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

41. Z obsahu dovolaní je zrejmé, že žalovaní dovolaním napadli rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu, teda aj tie časti, ktorými odvolací súd odmietol odvolanie žalovanej 1/ a odvolanie subjektu Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik proti opravnému uzneseniu č.k. 4C/72/2011-786 zo dňa 30. 08. 2018 (výrok I.) a tiež odmietol odvolanie subjektov Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik voči rozsudku č.k. 4C/72/2021-477 zo dňa 24. 04. 2017 (výrok III).

42. Základným (a spoločným) znakom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo o rozhodnutie, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie. Uznesenie,

ktorým odvolací súd odmietol odvolanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu potvrdzujúcim alebo zmeňujúcim rozhodnutie súdu prvej inštancie (viď aj publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1380 a 1381).

42.1. Proti uznesenia (časťami výroku rozsudku), ktorými odvolací súd odmietol odvolania žalovaných, nie je dovolanie podľa tohto ustanovenia prípustné.

43. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

43.1. Podľa § 448 CSP dovolací súd zamietne dovolanie, ak dovolanie nie je dôvodné.

44. Najvyšší súd uzatvára, že v časti dovolania žalovanej 2/ voči výroku II. (v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP), dovolania žalovaných voči výrokom I. a III. odmietajúcimi odvolania a dovolania žalovaných voči výroku II. pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP nie je dovolanie prípustné a vo zvyšku dovolanie zamietol v súlade s ustanovením § 448 CSP.

45. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti a vykonateľnosti (dovoláním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 a 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou odvolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 7Cdo/129/2020 alebo 2Cdo/91/2021).

46. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP. Žalobca 1/ mal v dovolacom konaní plný úspech, preto mu proti neúspešnej strane žalovaných vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalobcom 2/ a 3/ žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli, preto im dovolací súd náhradu trov nepriznal.

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.